

LUNDS
UNIVERSITET

18 februari 2004

Dnr I B11 6829/03

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Budgetunderlag för Lunds universitet avseende perioden 2005 - 2007

I enlighet med regeringens beslut 2003-12-04 får styrelsen för Lunds universitet härmed överlämna budgetunderlag avseende perioden 2005-2007. Budgetunderlaget tar sin utgångspunkt i de planeringsförutsättningar som anges i budgetpropositionen för år 2004 (prop. 03/04:1) samt i universitetets årsredovisning för 2003 och i den forskningsstrategi, som antogs 2003. Uppgifterna redovisas i enlighet med vad som anges i utbildningsdepartementets PM 2003-12-04.

Styrelsen för Lunds universitet har fått en ny sammansättning från den 1 januari 2004. Styrelsen har bl a av det skälet valt att låta budgetunderlaget bygga på den planering, som finns för universitet sedan tidigare och som redovisats under hösten 2003 till regeringen inför den kommande forskningspropositionen.

Inledningsvis vill styrelsen framhålla de resultat som Lunds universitet uppnått och de initiativ som tagits för att utveckla verksamheten. Lunds universitet

- har uppnått målet att öka antalet helårsstudenter totalt och när det gäller teknik och naturvetenskap,
- har genomfört en stor satsning på nätuniversitetet,
- intensifierat arbetet på att bredda rekryteringen,
- skapat 200 helt nya fristående kurser och 6 nya utbildningsprogram,
- ökat rekryteringen till forskarutbildningen,
- uppnått och med bred marginal överträffat examinationen i forskarutbildningen,
- ökat de reala forskningsresurserna genom extern finansiering

Dessa åtgärder, som syftar till att uppfylla de krav som statsmakterna ställer på universitetet, innebär samtidigt en stor ansträngning på ekonomin. En orsak till detta är att de tillgängliga resurserna per student i grundutbildningen är så hårt pressade genom besparingar under 1990-talet. Ekonomin i grundutbildningen har under några år tidigare kunnat klaras genom en utbyggnad av volymen. Vid en sådan utbyggnad slår kostnaderna fullt ut igenom med en viss fördröjning.

Även framgångarna för Lunds universitet att attrahera en allt större andel extern finansiering av forskningen ökar den ekonomiska utsattheten. Huvudskälet för detta är att extern forskningsfinansiering inte alltid täcker kostnaderna fullt ut. Det gäller såväl direkta kostnader, där det ofta ställs krav på medfinansiering, som indirekta kostnader där vissa viktiga finansiärer inte medger full kostnadstäckning. Ett särskilt problem är att pris- och löneomräkningen på de statliga

anslagen inte täcker den faktiska kostnadsutvecklingen. Det sker därigenom en faktisk urholkning av de statliga anslagen med en till två procent per år.

Det är mot denna bakgrund, som styrelsen avlämnar budgetunderlaget för 2005-2007 med förslag om bl.a. en fortsatt utbyggnad av grundutbildningen, en höjning av takbeloppet och en höjning av de direkta anslagen till forskning med 350 milj kr på årsbasis.

Därutöver vill styrelsen redovisa att den har beslutat att genomföra en omfattande genomlysning av olika delar av verksamheten i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för forskningen och undervisningen. Detta projekt ska vara helt avslutat inom ett år och ska innehålla ett antal delprojekt kring driftskostnader, lokalkostnader, administration, budgetprocess, användningen av myndighetskapitalet som led i styrsystemet, utvärderingssystemen mm. I projektet ingår också att från utlandet inhämta erfarenheter från andra framgångsrika universitet och högskolor för att se hur hela styrsystemet, ”governance”, kan utvecklas och förbättras.

1. Grundläggande utbildning

1.1 Universitetets uppdrag

Regeringen angav som mål för Lunds universitet att antalet helårsstudenter under 2003 skulle öka i förhållande till 2002, då antalet helårsstudenter uppgick till 25 465. Universitetet uppnådde 26 776 helårsstudenter (exklusive trafikflygarutbildningen), vilket innebär en ökning med 1 311 helårsstudenter. Antalet helårsstudenter inom teknik och naturvetenskap ökade med 435 till totalt 7 444 under 2003. Målet var även här att antalet helårsstudenter under 2003 skulle öka i förhållande till 2002.

Denna utveckling speglar i stort resultatet av de ansträngningar universitetet gjort de senaste åren för att förändra utbildningsutbudet så att det i så stor utsträckning som möjligt möter de studerandes efterfrågan. Trots de begränsningar som finns vid flera institutioner när det gäller tillgång på lärare och undervisningslokaler har universitetet under 2003 kunnat öka antalet helårsstudenter med 841 inom ekonomi, samhällsvetenskap, och teknik, d v s områden där det råder ett stort söktryck. Universitetet har också framgångsrikt fortsatt att satsa på nya distributionsformer, främst genom en kraftig satsning på nätbaserad distansutbildning. Detta har bidragit till att totalt sett öka antalet sökande till universitetet.

Under 2003 har också synts en viss generell ökad efterfrågan på högre utbildning och därmed ett ökande söktryck. Fortfarande är emellertid efterfrågan på utbildning förhållandevis svag inom vissa områden. Det gäller framför allt naturvetenskaplig utbildning, språkutbildning och kortare ingenjörstudier. Inom IT-inriktade utbildningar är också sökandetrycket mycket svagt. Universitetet kommer mot denna bakgrund även fortsättningsvis att satsa aktivt på olika åtgärder för att såväl öka som bredda rekryteringen, och på att successivt anpassa utbildningsutbudet till den rådande efterfrågan.

Sammantaget ligger universitetet över ersättningstaket för den grundläggande utbildningen. Universitetets prestationer i form av helårsstudenter och helårsprestationer hamnar ca 16 mkr över regleringsbrevets takbelopp.

En mer detaljerad analys av utfallet av den grundläggande utbildningen under 2003 lämnas i universitetets årsredovisning.

Universitetets planering för 2004 har utgått från att det skall vara möjligt att öka utbildningsvolymen ytterligare och att detta fortsatt skall ske inom områden med stor efterfrågan på

utbildning. Satsningen på nätbaserad distansutbildning kommer att fortsätta. Nya magisterprogram kommer att starta och utbyggnaden av utbildning i Helsingborg kommer att fortsätta. Med dessa åtgärder räknar universitetet med att även under 2004 komma att ligga över det anvisade ersättningstaket.

En nyckelfråga för bedömningen av möjligheterna till en fortsatt utbyggnad av grundutbildningsvolymen för perioden 2005 – 2007 är emellertid hur det generella söktrycket till högre utbildning utvecklas. Som nämnts ovan har man under 2003 kunnat iaktta en viss ökning av sökande totalt sett. Det finns anledning att tro att de nu successivt ökande ungdomskullarna skall innebära en viss fortsatt ökad efterfrågan de närmsta åren och att det i det perspektivet bör kunna finnas vissa utbyggnadsmöjligheter. Jämfört med sökandetrycket generellt i landet är det dessutom fortfarande så att det finns en högre efterfrågan till Lunds universitet. Universitetet kommer också att fortsätta att satsa särskilt för att i rekryteringsarbetet påverka de sökande så att områden med idag svag efterfrågan ökar i attraktivitet, som t ex språk och naturvetenskap.

I detta sammanhang är det slutligen angeläget att understryka, att den kraftiga utbyggnad av grundutbildningen som skett sedan mitten av 1990-talet successivt inte åtföljts av resurser i motsvarande omfattning. Resurssituationen för den grundläggande utbildningen är idag utomordentligt ansträngd. Det finns därför starka skäl för att per capita-ersättningarna för grundutbildningen räknas upp generellt inom alla utbildningsområden. Det kan i det sammanhanget också noteras att det utbyggnadsförslag universitetet redovisar i det följande med de antaganden som görs rörande kostnadsutvecklingen likväl leder till ett negativt resultat vad avser grundläggande utbildning under hela planeringsperioden. Det kommer således att bli nödvändigt med vissa ytterligare rationaliseringsåtgärder.

Universitetet redovisade i sitt budgetunderlag 2003 ett förslag till fortsatt utbyggnad av grundutbildningsvolymen under perioden 2004 – 2006 om sammanlagt 1 500 helårsstudenter och en höjning av takbeloppet i motsvarande mån. Universitetet bedömning är att detta förslag i stort bör gälla som planeringsförutsättning. Förslaget till öknings per år och utbildningsområde innebär följande:

	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>
HTJS	200	300	400
Naturvetenskap	-	50	50
Teknik	100	100	150
Vård	50	50	50
Summa	350	500	650

1.2 Nätuniversitetet

Som nämnts ovan har Lunds universitet genomfört en stor satsning på nätbaserad distansutbildning. Huvuddelen av denna satsning har fr o m hösten 2002 skett inom ramen för det svenska nätuniversitetet.

Denna utbildningsform har visat sig vara ett mycket bra sätt att öka rekryteringen till högre utbildning och de preliminära analyser som hittills gjorts tyder på att den nätburna utbildningen öppnat möjligheter till högre utbildning för grupper som på grund av sina bostadsband annars skulle ha svårt att ta del i högskoleutbildning.

Fortfarande återstår emellertid ett omfattande utvecklingsarbete när det gäller att hitta bra tekniska och pedagogiska lösningar för denna typ av utbildning. Inte minst måste betydande insatser göras

för att underlätta för de studerande att nå sina utbildningsmål och därmed höja prestationsnivåerna i nätutbildningen. Regeringen har uppmärksammat det förhållande att prestationsgraden i den nätbaserade utbildningen genomsnittligt är betydligt lägre än i reguljär campusutbildning och att universitet och högskolor därmed kan avräkna lägre ersättning för dessa studenter trots att undervisningskostnaderna i många fall bedöms vara högre än för traditionell undervisning. Ett system med ett särskilt ersättningsbelopp för helårsstudenter på nätuniversitetets kurser utöver basersättningen tillämpas därför under 2003 och 2004. Denna lösning ger förutsättningar för att kunna öka prestationsnivåerna i den nätbaserade utbildningen men är också ett viktigt incitament för en fortsatt utveckling av denna utbildningsform.

Enligt universitetets bestämda uppfattning kommer det att behövas ett fortsatt särskilt ekonomiskt stöd för att finna de bästa formerna för den nätbaserade utbildningen. Ett system med en särskild tilläggsersättning är därför mycket viktigt åtminstone fram t.o.m. år 2006. Universitetet vill i detta sammanhang också framföra önskvärdheten att förutsättningarna för planeringen av verksamheten kan anges med viss långsiktighet. Det innebär avsevärda svårigheter för universitetet att planera sin verksamhet om inte ens resurserna för hela året är kända när budgetåret börjar.

1.3 Breddad rekrytering och ökad mångfald

Regeringen har under 2002 och 2003 anvisat särskilda medel för åtgärder för att förbättra rekryteringen till grundläggande utbildning och då med särskild inriktning mot en breddad social och etnisk mångfald.

Universitetet har genomfört en rad åtgärder med detta syfte och genomför under åren 2003 – 2005 en särskild satsning med medel som avsätts särskilt. Arbetet med breddad rekrytering måste i stor utsträckning inriktas mot att finna former för olika typer av förberedande utbildningar och stöd i undervisningen. En viktig del i den särskilda satsningen på främst breddad rekrytering är ett omfattande projekt i samarbete med högskolan i Kristianstad och Malmö högskola tillsammans med ett dussintal folkhögskolor i Skåne och som innebär att ett par hundra elever genomgår ett studieförberedande läsår på folkhögskola och därefter kommer att erbjudas ökade möjligheter till tillträde till universitetet. Universitetet har också satsat på en lång rad andra åtgärder. Exempel är inrättande av en studieverkstad med språkstöd och en utbyggnad av ett system med mentorer.

Om verksamheten på sikt skall få genomslag så att större studentgrupper skall kunna erbjudas att ta del i olika typer av förberedande utbildningar och kunna erbjudas mer omfattande stöd måste den ges mer reguljära former. Ett system där verksamheten i viktiga avseenden skall finansieras med projektmedel som söks särskilt för varje aktivitet är i detta sammanhang både tungrott och svårhanterligt. Det nuvarande resurstilldelningssystemet till den grundläggande utbildningen är inte heller lämpat för att bedriva en mer omfattande verksamhet av detta slag. Universitetet föreslår därför att statsmakterna under en period framåt anvisar särskilda medel för genomförande av åtgärder som syftar till en breddad rekrytering.

1.4 Lunds universitets verksamhet i Helsingborg

Lunds universitet har sedan 1998 genomfört en kraftig utbyggnad av grundläggande utbildning i Helsingborg. Utbildning bedrivs läsåret 2003/2004 inom följande program - socionomutbildning, service management, kommunikationsvetenskap, miljöstrategi, marinbiologi, ingenjörutbildning och YTH-utbildning. Dessutom anordnas tekniskt basår och fristående kurser. Totalt omfattar verksamheten ca 1 700 helårsstudenter.

Det är av stor betydelse att en fortsatt utbyggnad av verksamheten i Helsingborg kan ske. Målsättningen är att utbildningsvolymen skall svara mot ca 3 500 helårsstudenter. Denna volym är

en förutsättning för att de fasta kostnaderna för infrastruktur och lokaler skall utgöra en rimlig andel av kostnaderna för att bedriva verksamheten i Helsingborg. Av den anledningen bedrivs ett intensivt utvecklingsarbete för att utveckla utbildningsutbudet. Detta arbete sker i nära samarbete med kommunerna i nordvästra Skåne och med näringslivet och andra intressenter i regionen. Avsikten är att så långt möjligt åstadkomma en samlad utbildningsprofil i Helsingborg som kompletterar universitetets verksamhet i Lund och som möjliggör att nya pedagogiska grepp också prövas.

En förutsättning för den fortsatta utbyggnaden är att universitetets totala utbildning kan fortsätta att expandera i enlighet med vad som anförs i avsnitt 1.1.

1.5 Flygläroarutbildning

Lunds universitet bedriver sedan 1998 som särskilt åtagande trafikflygarutbildning. För innevarande budgetår erhåller universitetet 25 182 tkr som ersättning för denna verksamhet.

I budgetunderlaget för 2004 redovisade universitetet förslag rörande genomförande av flygläroarutbildning i anslutning till Trafikflyghögskolan. Därefter har universitetet i särskild ordning hos Högskoleverket fått examensrätt för flygläroarexamen. En sådan utbildning påbörjas under 2004. Inledningsvis har universitetet fått finansiera denna utbildning inom det generella ekonomiska utrymmet, vilket varit möjligt till följd av att universitetet kunnat utnyttja tidigare reserver. I längden är detta dock inte möjligt med hänsyn till kostnadsnivån för utbildningen.

Flygläroarutbildningen, som omfattar 40 poäng, dimensioneras för ett årligt intag av 12 studerande med början vårterminen 2004. Kostnaden per studerande beräknas till 140 000 kr. Härav avser 100 000 kr den praktiska delen av utbildningen med dess inslag av flygning. Återstående medel har beräknats som en kombination av de ersättningsbelopp som gäller för helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdena samhällsvetenskap och undervisning. I dessa medel om 40 000 kr ingår också ett smärre belopp för särskilda omkostnader till följd av att utbildningen är förlagd till Ljungbyhed.

Med hänvisning till det nu redovisade förslår universitetet att medelsanvisningen till TFHS fr o m budgetåret 2005 räknas upp med 1 680 tkr för anordnande av flygläroarutbildning.

1.6 Ersättningsbelopp för musik och design

Lunds universitet har i tidigare budgetunderlag redovisat den överföring av läroarutbildning med inriktning mot musik och annat ämne som sedan 2001 gjorts från Malmö högskola. Som konsekvens av denna förändring har successivt det antal helårsstudenter som kan avräknas mot ersättningsbeloppet för utbildning i musik ökat och utgör nu för 2004 sammanlagt 384 helårsstudenter.

För den fortsatta utbyggnaden av läroarutbildningen i musik behövs därutöver en ökning av antalet helårsstudenter som kan avräknas mot ersättningsbeloppet för musik med 24 för 2005, 19 för 2006 och 7 för 2007.

Höstterminen 1995 inrättades ett program i design med inriktning mot byggandets industriellt framställda produkter vid LTH. Programmet omfattade 180 poäng med en årlig antagning av 15 studerande. Höstterminen 1999 ändrades programmet till att avse industridesign. Omfattningen är då 200 poäng med ett årligt intag av 30 studerande.

Lunds universitet genomför således en betydande satsning inom designområdet. Designutbildningen och den forskning kring designfrågor som successivt byggs upp inom LTH har

under 2002 kunnat samlas i nya ändamålsenliga lokaler. Det nya designhuset har kommit till stånd tack vare en donation från Stichting IKEA Foundation.

Programmets kurser klassificeras med 110 poäng designkurser, medan övriga kurser i huvudsak tillhör utbildningsområdet teknik och i någon mån humaniora och samhällsvetenskap.

I regleringsbrev för 2004 anges att Lunds universitet högst kan avräkna 56 helårsstudenter inom utbildningsområdet design. Den fullt utbyggda designutbildningen kommer 2005 att omfatta ca 137 studerande vilket innebär med ovan angiven fördelning på utbildningsområden att antalet helårsstudenter inom utbildningsområdet design kommer att vara ca 75. Viss hänsyn har därvid tagits till normala studieavbrott.

Vid sidan av behovet av mer renodlade designers bedömer universitetet att det finns ett samhällsbehov av civilingenjörer med särskild kompetens inom designområdet. Dessutom finns det en stor efterfrågan på en sådan utbildning från studenternas sida. Universitetet har därför startat en designinriktad civilingenjörsutbildning hösten 2003. Formellt bedrivs utbildningen som en inriktning av civilingenjörsutbildningen i maskinteknik. Utbildningen planeras bestå av 99 poäng vanliga maskinkurser, 61 poäng designkurser samt 20 poäng examensarbete. Med en årlig antagning av 30 studenter och med ett antagande att hälften av studenterna väljer att göra sitt examensarbete inom designområdet kommer antalet helårsstudenter att uppgå till ca 50.

Mot denna bakgrund föreslår universitetet att det högsta antal helårsstudenter Lunds universitet får avräkna inom utbildningsområdet design ökar med 34 för 2005, 15 för 2006 och med 20 för 2007.

2. Forskning och forskarutbildning

2.1 Forskarutbildning

Rekryteringen till forskarutbildningen har fortsatt att öka under 2003. Det innebär att forskarutbildningen nu stabiliserats efter den minskade antagning som var följden av 1998 års forskarutbildningsreform. Fortfarande kan emellertid studenternas efterfrågan på utbildning inte mötas inom flera fakulteter, främst p.g.a. att det saknas tillräckligt med resurser för studiestöd. Framför allt gäller detta inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet. En utbyggnad av anslaget för forskning och forskarutbildning för detta ändamål är angelägen. Universitetet avser att i annat sammanhang redovisa sina bedömningar av vilka resurstillskott som behövs för att öka volymen i forskarutbildningen.

Universitetet har i tidigare budgetunderlag föreslagit att den verksamhet med särskilda forskarskolor som inleddes under 2001 bör utvecklas och byggas ut till flera områden. De erfarenheter som nu har vunnits pekar på att denna form av samlad forskarutbildning i vissa sammanhang fungerar väl och att också samverkan kring forskarutbildningen med de högskolor som saknar vetenskapsområde utvecklats positivt. Mot denna bakgrund är det enligt universitetets uppfattning angeläget att pröva forskarskolor inom ytterligare några områden. Universitetet vill som tidigare peka på att möjligheterna till sådan organiserad samverkan i forskarutbildningen skulle kunna vara särskilt lämplig att pröva inom språkområdet. Vid Lunds universitet pågår nu byggnationen av ett språk- och litteraturcentrum, där språkinstitutioner tillsammans med litteraturvetenskap kommer att kunna samlas under ett tak. Därmed kommer det att bli möjligt att på olika sätt öka samverkansmöjligheterna mellan de olika språkämnen och en forskarskola inom detta område skulle kunna få en central roll i vidareutvecklingen av forskarutbildningen inom språkområdet.

Universitetet vill också föreslå att medel avsätts för forskarskola tillsammans med Göteborgs universitet inom det vårdvetenskapliga området.

En viktig fråga generellt för forskarutbildningen gäller utbildning av handledare. Universitetet har ambitionen att erbjuda alla handledare en kvalificerad utbildning. För att detta skall vara möjligt fordras emellertid att särskilda resurser kan tillföras fakultetsanslagen. De erfarenheter som vunnits av de inrättade forskarskolorna skulle i det sammanhanget också kunna tjäna som modell för hur en bra handledningssituation kan fungera. Universitetet räknar med att återkomma till denna fråga i remissvar över forskarutbildningsutredningen.

Av årsredovisningen framgår att målet för forskarexamina kommer att nås med bred marginal för universitetet i sin helhet. Vissa svårigheter att nå målen gäller dock för det tekniska vetenskapsområdet, där prognosen pekar mot ca 40 examina under målet. Mot denna bakgrund bör examensmålen för forskarutbildningen ändras för perioden 2001 – 2004 enligt följande:

<u>Vetenskapsområde</u>	<u>Mål 2001 – 2004</u>
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	391
Medicinskt	434
Naturvetenskapligt	294
Tekniskt	400

2.2 Forskning

Som nämnts inledningsvis har universitetet nyligen lämnat underlag inför en kommande forskningsproposition. Där redovisas såväl universitetets övergripande analys kring forskning som universitetets närmare resonemang och prioriteringar för utvecklingen av forskningen vid Lunds universitet. Universitetet har också redovisat förslag till ökade resurser för såväl svensk forskning allmänt, som för forskningen vid Lunds universitet.

En konsekvens av dessa förslag skulle bli en ökning av de direkta forskningsanslagen till Lunds universitet med ca 350 mkr/år. Det motsvarar en ökning av fakultetsanslaget med ca 29 %. En sådan ökning skulle dels självfallet kraftigt stärka den grundläggande långsiktiga forskningen vid universitetet, dels återställa en rimlig proportion mellan grundfinansiering och bidragsfinansiering.

Båda dessa effekter skall ses mot bakgrund av att universitetets samlade forskningsverksamhet har ökat kraftigt under en följd av år. Den reala ökningen av forskningsresurserna har dock genomgående bestått i ökande externa bidrag, antingen från andra statliga finansierare eller från stiftelser och privata forskningsfinansierare. Denna utveckling finns i ekonomiska termer ingående redovisad i universitetets årsredovisning och kan i korthet sammanfattas så, att det inom flera fakulteter idag råder en kraftig obalans mellan fakultetsanslagen och de externa forskningsanslagen. Fakulteternas möjligheter att göra egna prioriteringar och att stimulera den fria grundforskningen har därmed blivit alltmer begränsade. Detta förstärks ytterligare av att externa finansierare kräver motfinansiering från fakultetsanslagen. Universitetet ser självklart mycket positivt på utvecklingen av de externa anslagen. Den finansiering som sker genom Vetenskapsrådet och genom andra statliga och privata finansierare är en förutsättning för merparten av universitetets forskning. Samtidigt måste det, för att universitetet skall kunna vara attraktivt för externa finansierare, finnas en basfinansierad verksamhet av rimlig omfattning. Utan en bättre balans mellan extern finansiering och anslagsfinansiering finns risken att svensk universitetsforskning inte som hittills kan utvecklas i en dialog mellan universitetets forskare och externa finansierare utan istället i stora delar kommer att styras av intressen utanför forskningsinstitutionerna.

En annan viktig effekt av den uppkomna situationen är att all planering riskerar att bli kortsiktig och måste anpassas till de signaler om resursallokering som kommer från de externa finansierarna.

Det finns därmed en uppenbar risk för en likriktning av svensk forskning snarare än den mångfald som är grunden för hela forskningssystemet. Att orimligt stor tid måste ägnas åt att skriva ansökningar bidrar också till en betydande ineffektivitet. Om denna utveckling fortsätter och om inte de forskningstunga universiteten kompenseras för den relativa minskningen av forskningsanslagen kommer detta på sikt att försämra Sveriges möjlighet att hävda sig i den internationella forskningskonkurrensen.

Obalansen mellan fakultetsanslagen och de externa forskningsresurserna är idag det enskilt största problemet för universitetets forskningsverksamhet och universitetet ser det som utomordentligt angeläget att fakultetsanslagen under perioden kan ges den föreslagna förstärkningen.

Inom många områden tenderar forskning idag att utvecklas till alltmer storskalig verksamhet. Forskningsansattningar kan inte begränsas till enskilda forskargrupper eller enskilda institutioner utan måste bygga på samverkan mellan stora grupper forskare över både institutions- och fakultetsgränser om man skall kunna åstadkomma slagkraftig forskning med hög internationell kvalitet. Större samlade forskningsprogram kräver i många fall också betydande investeringar i t ex dyrbar utrustning eller lokaler. I sådana fall kommer det att vara angeläget att forskningsplaneringen sker i ett nära samspel mellan universitetets ledning och de enskilda fakulteterna.

I universitetets forskningsstrategi identifieras sådana större forskningsområden eller forskningsteman där Lunds universitets unika bredd kan tas tillvara. Ett exempel på ett sådant tema, som kan baseras på kompetenser inom de flesta av universitetets fakulteter, är det fält som berörs av biovetenskaper, medicin och kemi men som också har anknytning till ekonomi, beteendevetenskaper, juridik och etik och som kan sammanfattas under begreppet livsvetenskaper. Ett annat exempel på ett samlande tema där förutsättningarna finns för en större satsning rör utvecklingen mot en hållbar samhällsutveckling. Ett tredje exempel är den föreslagna satsningen inom medicin och läkemedel.

I underlaget till forskningspropositionen redovisas också som ett viktigt framtidsperspektiv för universitetet, behovet av åtgärder för att öka yngre forskares karriärmöjligheter och anställningstrygghet, bl.a från ett jämställdhetsperspektiv.

Universitetet vill också återigen understryka vikten av de större viktiga infrastruktursatsningar som finns föreslagna förlagda till Lund.

Det gäller dels MAX-lab där f.n. en planering pågår för en fortsatt utbyggnad till det s.k. Max IV, dels den europeiska ESS-anläggningen (European Spallation Source). Båda dessa anläggningar är stora och viktiga satsningar för svensk och internationell forskning inom breda områden, inte minst när det gäller tillämpad forskning.

För ESS gäller dessutom särskilt att en sådan investering ur svensk synpunkt skulle vara mycket samhällsekonomiskt lönsam genom de stora investeringar som skulle tillfalla Sverige. Även ur ett statsbudgetperspektiv skulle en investering i ESS bli lönsam.

2.3 Satsning på innovationssystemet

Universitetet har i det nyligen avgivna yttrandet över Vinnforskutredningen redovisat åtgärder som universitetet vidtagit och planerar föra att öka innovationer och kommersialisering som bygger på forskningen vid universitetet. I korthet innebär detta att universitetet under det samlade begreppet LU Innovation, genomför en satsning på utbildning och forskning kring innovationer och innovationssystem samt en uppbyggnad av ett omfattande system för uppsökande verksamhet och stöd till innovationer och kommersialisering. Totalt omfattar denna satsning 150 mkr under sex år och sker i samverkan med bl.a. Vinnova.

Denna satsning är dock självfallet inte tillräcklig för att tillräckligt kraftfullt kunna medverka till en ökad tillväxt baserad på forskning och utbildning. I remissyttrandet redovisar universitetet dels behov av ytterligare satsningar på universitetets system för innovationsstöd, dels behov av ett rimligt kapital för universitetets holdingbolag. Universitetet föreslår att ytterligare medel avsätts motsvarande minst två procent av de statliga anslagen till forskning vid universitetet.

2.4 Konstnärligt fakultetsanslag

Universitetet vill också ta upp en särskild fråga om resurser för forskarutbildning inom det konstnärliga området.

Vid de konstnärliga högskolorna i Malmö bedrivs sedan 1995 forskarutbildning i musikpedagogik med hittills 6 disputerade, samt sedan 2002 konstnärlig forskarutbildning i fri konst, musik resp. teater med f.n. 8 doktorander. Forskarutbildning inom det konstnärliga området är någonting nytt och representerar enligt universitetets uppfattning en viktig utveckling för konst och kultur. Den forskarutbildning som bedrivs har också väckt stort intresse nationellt såväl som internationellt.

Regeringen har uppdragit åt Vetenskapsrådet att stödja den framväxande forskarutbildningen samt har år 2001 uppdragit åt universiteten i Lund samt Göteborg att anordna konferenser på detta tema. Ett av de förslag dessa konferenser mynnade ut i var inrättande av konstnärliga fakultetsanslag. Musikhögskolan i Malmö fick som enda konstnärliga institution i landet stöd för forskningsanknytning av musiklektörutbildning av Högskoleverket. Detta stöd har dock bara utgått till och med 2002. De konstnärliga högskolorna i Malmö har också för åren 2001–2005 erhållit stöd från Vetenskapsrådet för ett konstnärligt forskarkollegium till vilket anslutit sig flera institutioner inom och utom landet.

Initialt finansieras på detta sätt forskarutbildningen med en kombination av anslag från universitetet och extern finansiering. Det är dock knappast möjligt att finansiera den reguljära verksamheten på detta sätt på sikt. Det är därför nödvändigt att medel tillförs fakultetsanslaget för de konstnärliga högskolorna i Malmö.

Ett första delmål bör vara att fördubbla antalet doktorandanställningar för att uppnå den kritiska massa som är nödvändig för kvaliteten i forskarutbildningarna. Detta motsvarar en ytterligare kostnad om 5 000 tkr. Härtill kommer tillgång till teknisk utrustning, bibliotek samt lokaler för produktioner. Universitetet planerar att tillgodose dessa behov genom ett nytt centrum, *Inter Arts Center*.

Universitetet föreslår således att medel tillförs fakultetsanslaget för de konstnärliga högskolorna i Malmö med 12 mkr på årsbasis.

3. Investeringar i anläggningstillgångar

Universitetets planerade investeringar i anläggningstillgångar redovisas i tabell 7.

4. Investeringar i lokaler

Universitetets investeringar i lokaler framgår av tabell 8.

5. Räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret

Universitetet bedömer att den kredit som fastställts för 2004 kan vara oförändrad under perioden.

6. Avgiftsbelagd verksamhet

Intäkterna av avgifter och andra ersättningar belöpte sig under 2003 till 433 mkr vilket är en ökning med 35 mkr jämfört med 2002. I avgifter och andra ersättningar ingår förutom uppdragsverksamhet även t ex intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen samt realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar.

Uppdragsutbildningen har minskat något mellan 2002 och 2003. Universitetet har gjort särskilda ansträngningar att öka denna verksamhet och det finns därför anledning att tro att uppdragsutbildningens volym åter kommer att öka under planeringsperioden. Intäkterna avseende utbildning åt annan högskola har i huvudsak avsett medverkan i lärarutbildningen vid Malmö högskola. Intäkterna 2003 är något högre än 2002 och omfattar knappt 25 mkr. Det råder en viss osäkerhet om hur omfattningen av universitetets medverkan i denna utbildning kommer att utvecklas med hänsyn till den genomgripande omläggning av lärarutbildningen som nu pågår. Samtidigt ökar utbildningsvolymen inom lärarutbildningen, varför en rimlig bedömning är att omfattningen av universitetets medverkan kommer att vara i samma storleksordning som under 2003.

Uppdragsforskningens intäkter 2003 var drygt 110 mkr.

Intäkter och kostnader inklusive transfereringar avseende uppdragsverksamheten framgår av följande sammanställning. I intäkter ingår förutom avgiftsintäkter även ränteintäkter.

Verksamhet	Intäkter	Kostnader	Över/under
			skott
mkr			
Beställd utbildning	25	18	7
Uppdragsutbildning	43	46	-3
Uppdragsforskning	110	107	3
Summa	178	171	7

Avgiftsintäkterna beräknas för perioden 2004 – 2007 öka med 1 procent inom verksamhetsgrenen grundläggande högskoleutbildning och med 4 procent inom forskning och forskarutbildning.

7. Sammanfattande bedömning

Lunds universitets bedömning är att den vändning av efterfrågan på grundläggande högskoleutbildning som skett under 2003 kommer att bestå och att efterfrågan kommer att öka. Mot den bakgrunden räknar universitetet med att under 2004 nå en utbildningsvolym som ligger något över det fastställda taket i ersättning för grundutbildning. Universitetet föreslår en ytterligare utbyggnad av grundutbildningen under perioden med sammanlagt ca 1 500 helårsstudenter och en höjning av takbeloppet i motsvarande mån. En betydande del av denna utbyggnad bör ske i Helsingborg. Universitetet räknar också med en fortsatt utbyggnad av den nätbaserade distansutbildningen inom ramen för nätuniversitetet.

Universitetet framhåller behovet av fortsatt ekonomiskt stöd för arbete med breddad rekrytering.

Universitetet föreslår i anslutning till det tidigare redovisade underlaget inför den kommande forskningspropositionen att de direkta anslagen till forskning vid universitetet ökas med 350 mkr på årsbasis.

Universitetet räknar inte med någon avmattning av den externfinansierade forskningen under planeringsperioden utan beräknar att de externa forskningsanslagen skall fortsätta med en nettoökning om ca 3 % årligen.

Universitetet föreslår att nya resurser motsvarande två procent av de statliga forskningsanslagen tillförs universitetet för en ökad satsning på innovationer och kommersialisering.

Universitetet föreslår också att 12 mkr tillförs universitetet för forskarutbildning inom det konstnärliga området.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetsstyrelsen vid sammanträde den 18 februari 2004. I beslutet deltog ordföranden, f generaldirektören Allan Larsson samt ledamöterna rektor Göran Bexell, VD Bengt Hall, regionråd Pia Kinhult, ordförande i mellersta Skånes sjukvårdsdistrikt Britt-Marie Lundqvist, kanslichef Bengt Nörby, länsöverdirektör Lise-Lotte Reiter, professor Bärbel Hahn-Hägerdal, professor Torbjörn von Schantz, universitetslektor Paula Uddman, studerande Annika Estreen, studerande Susanna Persson samt studerande Susanne Ragvald. Dessutom närvarade företrädarna för de anställda Carita Brinck och Kajsa Widén, företrädaren för de studerande Carin Brenner samt universitetsdirektör Peter Honeth föredragande.

Göran Bexell

Peter Honeth

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 1

	2003	2004	2005	2006	2007
Total budget; nollförslag (Mkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag 1) 2) 3)	2 904	2 966	2 951	2 951	2 951
Avgifter och andra ersättningar 4)	433	446	459	472	486
Bidrag 5)	1 491	1 556	1 603	1 651	1 701
Finansiellt netto	28	31	31	31	31
Summa intäkter	4 856	4 999	5 044	5 106	5 169
Verksamhetens kostnader					
Personal	2 987	3 096	3 114	3 134	3 165
Lokaler	660	671	696	718	721
Drift/övrigt	1 039	1 060	1 059	1 059	1 059
Avskrivningar	254	259	262	262	262
Summa kostnader	4 940	5 085	5 131	5 173	5 207
Periodens kapitalförändring	-84	-86	-87	-68	-38

I tabellen ingår inte transfereringar

1) Anslagssparande, 6 890 tkr har tagits i anspråk år 2003

2) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 326 350 tkr år 2003 och med 333 290 tkr för resterande år.

3) Ersättning för nätuniversitetet ingår med 21 140 tkr för år 2003 och med 11 120 tkr för 2004.

4) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 4 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning och med 1 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

5) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent årligen för åren 2005 - 2007.

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 2

Nollförslag för verksamhetsgren:

Grundläggande högskoleutbildning (Mkr)	2003 Utfall	2004 Prognos	2005 Ber.	2006 Ber.	2007 Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag					
takbelopp 1)	1 387	1 421	1 421	1 421	1 421
särskilda åtaganden 2) 3)	124	113	98	98	98
Avgifter och andra ersättningar 4)	157	159	160	162	163
Bidrag 5)	42	43	45	46	47
Finansiellt netto	7	8	8	8	8
Summa intäkter	1 717	1 744	1 732	1 735	1 738

Verksamhetens kostnader

Personal	1 090	1 123	1 112	1 092	1 082
Lokaler	290	295	306	311	317
Drift/övrigt	315	321	321	321	321
Avskrivningar	53	53	54	54	54
Summa kostnader	1 748	1 792	1 793	1 778	1 774

Periodens kapitalförändring	-31	-48	-61	-43	-36
------------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

I beloppen ovan ingår inte transfereringar.

1) Anslagssparande, 6 890 tkr har tagits i anspråk år 2003

2) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 66 750 tkr år 2003 och med 68 100 tkr för resterande år.

3) Ersättning för nätuniversitetet ingår med 21 140 tkr för år 2003 och med 11 120 tkr för 2004.

Dessutom ingår ersättning för NT-svux med 1 021 tkr och för sommarkurser inom Öresundssamarbetet med 1 800 tkr för 2003.

4) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 1 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

5) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

Lunds universitet

Tabell 3

Nollförslag för verksamhetsgren: Forskning och forskarutbildning (Mkr)					
	2003	2004	2005	2006	2007
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Anslag 1)	1 393	1 432	1 432	1 432	1 432
Avgifter och andra ersättningar 2)	276	287	299	310	323
Bidrag 3)	1 449	1 513	1 558	1 605	1 653
Finansiellt netto	21	23	23	23	23
Summa intäkter	3 139	3 255	3 312	3 371	3 431
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Personal	1 897	1 973	2 002	2 043	2 083
Lokaler	370	376	390	407	404
Drift/övrigt	724	738	738	738	738
Avskrivningar	201	206	208	208	208
Summa kostnader	3 192	3 293	3 338	3 396	3 433
Periodens kapitalförändring	-53	-38	-26	-25	-2

I beloppen ovan ingår inte transfereringar.

1) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 259 600 tkr år 2003 och med 265 190 tkr för resterande år. Utbildningsbidrag finansierade med statsbudgetmedel har beräknats till 25 000 tkr för åren 2004 - 2007 och har dragits ifrån anslagen.

2) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 4 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning.

3) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning för åren 2005 - 2007.

Lunds universitet

Tabell 4

	2003	2004	2005	2006	2007
Total budget; förändringsförslag (Mkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Anslag 1) 2) 3)	2 904	2 966	3 008	3 039	3 075
Avgifter och andra ersättningar 4)	433	446	459	472	486
Bidrag 5)	1 491	1 556	1 603	1 651	1 701
Finansiellt netto	28	31	31	31	31
Summa intäkter	4 856	4 999	5 101	5 194	5 293
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Personal	2 987	3 096	3 162	3 206	3 269
Lokaler	660	671	696	718	721
Drift/övrigt	1 039	1 060	1 068	1 075	1 079
Avskrivningar	254	259	262	262	262
Summa kostnader	4 940	5 085	5 188	5 261	5 331
Periodens kapitalförändring	-84	-86	-87	-68	-38

1) Anslagssparande, 6 890 tkr beräknas tas i anspråk år 2003

2) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 326 350 tkr år 2003 och med 333 290 tkr för resterande år.

3) Ersättning för nätuniversitetet ingår med 21 140 tkr för år 2003 och med 11 120 tkr för 2004.

4) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 4 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning och med 1 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

5) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent årligen för åren 2005 - 2007.

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 5

Förändringsförslag för verksamhetsgren: Grundläggande högskoleutbildning (Mkr)	2003 Utfall	2004 Prognos	2005 Ber.	2006 Ber.	2007 Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag 1) 2)	1 511	1 534	1 519	1 519	1 519
Förslag till förändring av takbelopp nr 1 3)			28	59	95
Förslag till förändring av takbelopp nr 2					
Förslag till förändring av takbelopp nr 3					
Förslag till förändring av medel för särskilda åtaganden 4)			2	2	2
Avgifter och andra ersättningar 5)	157	159	160	162	163
Bidrag 6)	42	43	45	46	47
Finansiellt netto	7	8	8	8	8
Summa intäkter	1 717	1 744	1 762	1 796	1 835
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 090	1 123	1 137	1 141	1 163
Lokaler	290	295	306	311	317
Drift/övrigt	315	321	326	333	337
Avskrivningar	53	53	54	54	54
Summa kostnader	1 748	1 792	1 823	1 839	1 871
Periodens kapitalförändring	-31	-48	-61	-43	-36

1) Anslagssparande, 6 890 tkr har tagits i anspråk år 2003

2) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 66 750 tkr år 2003 och med 68 100 tkr för resterande år.

Ersättning för nätuniversitetet ingår med 21 140 tkr för år 2003 och med 11 120 tkr för 2004.

Dessutom ingår ersättning för NT-svux med 1 021 tkr och för sommarkurser inom Öresundssamarbetet med 1 800 tkr för 2003.

3) Nya platser, se avsnitt 1.1 och 1.6

4) Flygläroinutbildning, se avsnitt 1.5

5) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 1 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

6) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent inom verksamhetsgren grundläggande högskoleutbildning.

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 5A Förslag till förändring

	2005 Ber.	2006 Ber.	2007 Ber.	Beräknad total förändring
Lärosätets förslag till förändringar av hst fördelade på utb. omr.				
Humanistiskt		100	100	200
Teologiskt				
Juridiskt		50	50	100
Samhällsvetenskapligt	200	150	250	600
Naturvetenskapligt		50	50	100
Tekniskt	100	100	150	350
Farmaceutiskt				
Vård	50	50	50	150
Odontologiskt				
Medicinskt				
Undervisning				
Övrigt				
Design	34	15	20	69
Konst				
Musik	24	19	7	50
Opera				
Teater				
Media				
Dans				
Idrott				
Summa förändr. av antalet hst	408	534	677	1 619
Summa förändring av takbelopp i 2004 års prisnivå	28	31	36	95

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 6

Förändringsförslag för verksamhetsgren:

Forskning och forskarutbildning (Mkr)	2003 Utfall	2004 Prognos	2005 Ber.	2006 Ber.	2007 Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag 1)	1 393	1 432	1 432	1 432	1 432
Förslag till förändring 1 2)			15	15	15
Förslag till förändring 2 3)			12	12	12
Förslag till förändring 3					
Avgifter och andra ersättningar 4	276	287	299	310	323
Bidrag 5)	1 449	1 513	1 558	1 605	1 653
Finansiellt netto	21	23	23	23	23
Summa intäkter	3 139	3 255	3 339	3 398	3 458
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 897	1 973	2 025	2 066	2 106
Lokaler	370	376	390	407	404
Drift/övrigt	724	738	742	742	742
Avskrivningar	201	206	208	208	208
Summa kostnader	3 192	3 293	3 365	3 423	3 460
Periodens kapitalförändring	-53	-38	-26	-25	-2

1) I beloppet ingår ersättning för klinisk utbildning med 259 600 tkr år 2003 och med 265 190 tkr för resterande år. Utbildningsbidrag finansierade med statsbudgetmedel har beräknats till 25 000 tkr för åren 2004 - 2007 och har dragits ifrån anslagen.

2) Forskarskola inom språkområdet, se avsnitt 2.1

3) Konstnärligt fakultetsanslag, se avsnitt 2,4

4) Avgifter och andra ersättningar beräknas öka med 4 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning.

5) Bidragsintäkterna beräknas öka med 3 procent inom verksamhetsgren forskning och forskarutbildning för åren 2005 - 2007.

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 7

Investeringar i anläggningstillgångar enligt nollalternativet (Mkr)	2003 Utfall	2004 Prognos	2005 Ber.	2006 Ber.	2007 Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	452	429	449	459	469
Beräknad nyupplåning	161	210	195	195	195
varav för investering i immateriella anl.tillg.	0	15	5	5	5
varav förbättringsavgifter på annan fastighet	32	35	35	10	10
Beräknad amortering	-174	-190	-185	-185	-185
UB lån i Riksgäldskontoret	439	449	459	469	479
Beräknad räntekostnad	14	12	14	14	14
Ränteantaganden för nyupplåning (%)		2,7	3	3	3
Föreslagen låneram utifrån totalbudgeten, inklusive förändringar		528	530	530	530
Investeringar som ej skall lånefinansieras	110	75	85	85	85
Totalt investeringsbehov	271	285	280	280	280

LUNDS UNIVERSITET

Tabell 8

Redovisning av lokaler (Mkr)	2003	2004	2005	2006	2007
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA, utifrån lokalförsörjningsplanen					
- föregående års utgång	479 324	488 585	493 971	499 211	499 611
- ökning under året	14 785	6 386	5 840	1 000	700
- minskning under året	5 524	1 000	600	600	600
- vid årets utgång (A)	488 585	493 971	499 211	499 611	499 711
Förbättringsutgift på annans fastighet					
- nyinvesteringar	86	37	34	6	4
- avskrivningar	53	18	21	20	19
Total årshyra enligt hyresavtal, utifrån lokalförsörjningsplan	624	634	658	679	680
Genomsnittlig hyra (kr/m²LOA)	1 277	1 283	1 318	1 359	1 361
Lokalkostnader	660	671	696	718	721
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/m²LOA)	1 351	1 358	1 394	1 437	1 443
verksamhetens totala kostnader	13%	13%	14%	14%	14%

I cirka 75 procent av hyreskontrakten ingår kostnader för media i hyran. Dessa kostnader ingår i posten B ovan. I posten C ingår även kostnader för renhållning och städning samt bevakningsuppdrag.